

**Oponentský posudek rigorózní práce MARCELY KALAŠOVÉ
FENOMÉN PUTOVÁNÍ PO HRADNÍCH ZŘÍCENINÁCH V PRVNÍ POLOVINĚ
19. STOLETÍ.
EDICE A OBSAHOVÝ ROZBOR TŘÍ CESTOVNÍCH DENÍKŮ KARLA KRAMERIA**

Tématem diplomové práce Marcely Kalašové jsou tři deníky Karla Krameria, třetího syna knihkupce a nakladatele Václava Matěje Krameria, vzniklé v letech 1814–1818. Autorka tyto tři německy psané deníky připravila k edici, která je nejen součástí, ale svým způsobem nejpřínosnějším výsledkem její práce. Zároveň zasazuje Krameriovo cestování do kontextu „vlasteneckých putování“ konce 18. a první poloviny 19. století, sleduje zrod a formy zájmu o hradní zříceniny v Čechách mezi „romantickým“ a „vědeckým“ přístupem, rekonstruuje životní pouť Karla Krameria a analyzuje vydávané deníkové texty.

Úvodem třeba říci, že autorka zvolila téma opravdu zajímavé a málo probádané (velká část produkce na tomto poli pochází totiž z pera jistě zasloužilých, nicméně amatérských nadšenců). V první části své práce podává stručné dějiny rodícího se zájmu o české hrady v době preromantismu a romantismu, zasazuje tento zájem do souvislostí raně obrozeneckého historismu a nabízí stručný přehled těch domácích cestopisů, které alespoň částečně obsahují také putování po hradech. Oproti své práci diplomové tuto kapitulu podstatně doplnila a věnuje po právu větší pozornost i období preromantismu na konci 18. století, jakkoli zde stále zůstávají určité rezervy (pokud jde články v dobových německých časopisech z Čech).

V další části práce podává autorka životopis Karla Krameria. Na základě pramenů z Archivu Univerzity Karlovy, Archivu Národní knihovny, sbírky matrik Archivu hlavního města Prahy a zejména dochovaných fragmentů Krameriovy pozůstalosti v Literárním archivu PNP, Archivu města Prahy a v Muzeu hlav. města Prahy se jí podařilo rekonstruovat léta dětství, studií, osobní život i profesionální kariéru této zajímavé a zatím poměrně neznámé osobnosti. Krameria přitom nechápe jen jako zajímavou individualitu, ale i jako svým způsobem typického pražského měšťana 19. století reprezentujícího „střední stav“. Za tuto kapitulu patří Kalašové jednoznačné uznání.

Po biografické kapitole následuje přehled dochovaných deníků, jejichž většina byla založena u příležitosti Krameriových prázdninových cest v mládí i dospělosti. Tři z těchto deníků (z let 1814, 1815 a 1818) si pak autorka vybrala k podrobnější analýze. Zde sleduje Krameriovy přípravy na cestu (mj. podrobné výpisky ze Schallera, obstarání map), jeho souputníky, organizaci cesty, všední i mimořádné zážitky a setkání, vnímání památek i krajiny, zkrátka jaké to bylo vydat se s malým ranečkem na pěší putování po Čechách na začátku 19. století. To všechno tvoří východisko k otázkám ještě podstatnějším: Co ovlivňovalo cestovní program, jaká byla motivace takových výprav? Jaká byla očekávání cestujících, jaká byla jejich optika a jak bylo jejich vnímání poplatné dobovému naladění epochy sentimentalismu a raného romantismu? A jakou mají tyto zápisky dokumentární hodnotu? Co nového mohou přinést pro naše poznání hradních objektů a jejich stavu na prahu 19. století? Co nám vypovídají o společenských kontaktech a „komunikačních sítích“ raného obrození? Jaké byly sociální i jazykové problémy v kontaktech s místním obyvatelstvem?. Na všechny tyto otázky se autorka snaží odpovědět, i když v nestejně míře. Městský mladík původem z Prahy putuje ve svých sedmnácti až jednadvaceti letech po českém venkově. Čeho si všimal a jak byl přijímán? A hlavně: jak se s dalšími cestami jeho vnímání, zájmy, poznání vyvíjely? Už srovnáním deníků z let 1814/15 a s deníkem z roku 1818 autorka určitý vývoj zájmů naznačuje. Nicméně bude třeba hledat na tyto otázky podrobnější odpovědi, zejména v komparaci s deníky Krameriova pokročilejšího věku.

Vydáním tří dosud neznámých deníků z let 1814–1818 odvedla Kalašová ohromný kus kvalitní práce. Svou edici – opět ve prospěch věci, srovnáme-li s diplomovou prací – přehodnotila, takže místo transliterace čteme teď transkribovaný text, ediční zásady jsou zřetelně a přehledně vysvětleny. Jediná zcela nepodstatná připomínka se týká vazby –

všechny editované tety snad mohly být odděleny do zvláštního svazku. Ale s ohledem na připravované knižní vydání je to připomínka opravdu nepodstatná.

Práci doplňuje velice zajímavá obrazová příloha. Oproti diplomové práci je bohatší a popisky jsou přesnější, knižní vydání si ovšem nepochybně vyžádá kvalitnější fotografické předlohy. Autorka nesporně přidala svou prací velmi podstatný vklad pro poznání předmáchovskeho vlasteneckého putování a poznávání hradních památek české minulosti. Jako rigorózní práce je plně způsobilá k obhájení.

V Praze 18. dubna 2010

PhDr. Zdeněk Hojda, CSc.